

Introduktion

Med den här texten har jag försökt förstå mig på det västerländska skolsystemet. Jag har analyserat skolsystemet och föreslår en omläggning för att göra skolan mer intressant och stimulerande för eleven.

Jag har tagit som utgångspunkt Euklides' "Elementa" och hävdar att den är en inspiration till pedagogiken i alla ämnen. I alla ämnen vill man börja med enkla beståndsdelar, begrepp eller ursprung för att långt senare komma till det komplexa eller nutida.

Jag har kallat denna pedagogiska metod "elementarism" och urskiljer flera varianter: den euklidiska, där man börjar med minsta beståndsdelar, begreppselementarism, där man börjar med "grundläggande" begrepp och vidare historieelementarism där man börjar med någots historiska ursprung.

Inte bara pedagogiken är elementaristisk ; även ämnena är det. I varje ämne fokuserar man på det regelstyrda, mönstren, lagarna. Det är dessa som ska studeras. Det är förekomsten av dessa lagar, regler och mönster som gör dem till skolämnen. Detta gäller speciellt språk, matematik och naturvetenskaperna.

Denna pedagogik passar inte eleven. Det intressanta är nutida, komplext och mångfacetterat. I det elementaristiska paradigmet kommer detta väldigt sent, efter många års studier. Stoffet ska enligt traditionen vara av gammalt datum. Det ska vara eviga kunskaper, sådana som inte förändras.

Därigenom kommer all nutida orientering bort och många viktiga ämnen saknas, som t.ex. juridik, ekonomi, politik, media, medicin; alla ämnen som kan relatera till nutiden.

Men skolan kan förändras. Jag föreslår två metoder att införa nya inslag i undervisningen. Det ena är att presentera en helt ny timplan med de nya ämnena och där många av dagens skolämnen faller bort. Ska nya ämnen införas måste plats ges åt dem och följden blir att gamla ämnen avlägsnas.

Detta är inte görligt i dag, det finns ingen politik som förespråkar ett så radikalt grepp. Därför föreslår jag också den mer lättinförda metoden att inom ramen för existerande kursplan vara "icke-elementaristisk", t.ex. att inkludera dagsaktuella inslag eller anlägga perspektiv från ämnen som idag saknas.

Genom att göra detta, endera genom att förändra hela systemet, eller genom att inkludera fragment av icke-elementarism, kan en skola bättre anpassad till vår tid skapas.

I det första kapitlet nämner jag två orsaker till att skolan är svår att förändra. För det första är den ett internationellt system som anammats av de flesta länder. Detta leder till att enskilda länder som t.ex. Sverige inte kan påverka i stort skolans utformning.

För det andra tycks de system som skapats oberoende av varandra t. ex. det västerländska, det kinesiska, det indiska, det aztekiska likna varandra. Uppfinnandet av skriv- och räknekonst verkar vara av stor betydelse. Studierna blir studier av heliga texter och räknekonst. Texterna ska ofta läras

in utantill. Man talar om en "allmänmänsklig" aspekt av skolan: alla kulturer och samhällen med skriftspråk genererar skolsystem som liknar varandra.

I det tredje kapitlet redogör jag för vad jag kallar elementarism, användandet av en pedagogik inspirerad av Euklides' "Elementa". Jag nämner de tre typerna av elementarism som jag studerat. Jag ägnar mig åt en diskussion kring vad som kännetecknar elementarismen sedan antiken, hur "det elementära" har blivit "det grundläggande", hur en läro gång, progression, skapas som är elementaristisk.

Jag tittar lite på hur en del reformpedagoger har influerats av elementarism och varför pedagoger så gärna vill isolera och framlägga för eleven mönster och lagar. Jag talar om vilja att skapa ett kosmos ur kaos, att i det komplexa och svårförståeliga urskilja linjer, former, strukturer.

I det fjärde kapitlet utför jag studier av Läroplanen från 1994 (LPO 94) och kursplanerna från 2000 och 2011. Jag försöker utröna hur mycket "det elementära" eller "det grundläggande" präglar styrdokumentet. I det femte kapitlet behandlar jag historieelementarismen lite mer utförligt och påvisar att helat grundskolans undervisning i historia är elementaristisk.

I kapitel sex föreslår jag sätt att vara "icke-elementaristisk, sätt att frångå den antika traditionen. Jag nämner ett antal metoder t.ex. att relatera till media och populärvetenskap, använda sig av det berömda, ta upp oklara förhållanden där en mänsklig bedömning blir nödvändig, tala om forskning och läro gånger, yrkesutbildningar, jag förespråkar översiktlighet och jag ifrågasätter kunskapsbygget som metafor där grunden blir det viktigaste. Jag förespråkar också informativitet, en inställning till undervisning där eleven informeras och orienteras i lärostoffet.

I det andra avsnittet (kapitel sju till tio) kommer jag in mer specifikt på alla de elementaristiska ämnena, som har bestått sedan antiken och jag berör kursplanernas historia. Det har skett viss utveckling av pensum genom sekternas lopp och jag redogör för de förändringarna men betonar också att systemet i stora delar överlevt förvånansvärt intakt trots alla sociala och politiska kriser.

Sedan kritiserar jag tre ämnen i den traditionella skolan som länge ansetts viktiga: historia, matematik och svenska. Dessa är förfelade menar jag och bör avskaffas. Eftersom innehållet i alla ämnen uttrycks på svenska blir användandet av språket något naturligt, alla inslag sker på svenska och eleven övar sin läs- och skriftfärdighet i alla ämnen. Därigenom blir ämnet svenska överflödigt. Likaså kan matematik vara en del av andra ämnen t.ex. inom teknik eller ekonomi. Historia kan ersättas av ett politikämne som mer riktar in sig på dagens politiska situation än gångna tiders envälde. Kunskaperna i det demokratiska styrelseskicket betonas därmed och undervisningen blir mer relevant och nutidsinriktad. Dessa kunskaper kan sättas i samband med den värdegrund som skolan har. Kunskaperna i politik ger större förståelse åt styrelseskicket och stärker demokratin.

I kapitel nio avslutar jag med ett förslag till en helt ny timplan där icke-elementaristiska ämnen får det utrymme de förtjänar. Jag diskuterar de olika ämnen utifrån mitt kritiska perspektiv till skolan och undrar varför de inte tagits med i kursplanen. Jag föreslår att vissa ämnen i den traditionella timplanen integreras i andra. Svenska, matematik och historia kan vara en del av all undervisning och bör inte vara enskilda ämnen. Ett vetenskapsämne tar hand om diskussioner om vetenskap, i ett konstämne behandlas alla konster, därför uppgår bild och musik i det. Teknik får ett stort utrymme. De nya ämnena blir nio till antalet: ekonomi, juridik, konst, vetenskap, media, ett block bestående av

psykologi, sociologi, etnografi, kulturanthropologi och socialantropologi, och, slutligen, teknik, politik och medicin.